مقاله مروری

دوفصلنامه سلامت و سالمندی خزر، دانشکده پرستاری مامایی فاطمه زهرا (س) رامسر دوره پنجم، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۹، صفحه ۲۶ -۱۹

تحلیلی بر مداخلات مرتبط با اخلاق حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری: مطالعه مروری

امیرمالک نخعی زاده (BSc) [۱]، سپیده محمدی (PhD) [۲]، سبحان رحیمی (BSc)[۳]، زهرا فتوکیان (PhD)[۲*]، سمیرا نوروزرجبی(MSc)[۴]، صاحبه یوسفی(MSc)[۴]

۱-کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پرستاری رامسر، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران

۲- مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران

۳- کمیته تحقیقات دانشجویی، مرکز تحقیقات مراقبت پرستاری، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران

۴- دانشکده پرستاری فاطمه زهرا (س) رامسر، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران

دریافت: ۹۹/۴/۲۷، اصلاح: ۹۹/۵/۱۴، پذیرش: ۹۹/۶/۱۵

خلاصه

سابقه و هدف: با توجه به نقش اخلاق در رشته پرستاری، انجام مداخلات مرتبط با اخلاق حرفه‌ای از دوران دانشجویی ضرورتی انکارناپذیر است و نقش بسزایی در بهبود کیفیت خدمات درمانی بیماران دارد. مطالعه حاضر باهدف پی بردن بر مداخلات مرتبط با اخلاق حرفه‌ای در دانشجویان رشته پرستاری انجام شد.

مواد و روش‌ها: مطالعه از نوع مروری و روایتی (Narrative) است. جستجوی مقالات بدون در نظر گرفتن محدودیت زمانی از پایگاه‌های اطلاعاتی PubMed، Ovid، IranMedex، CINAHL, PsycINFO, Elsevier, ScienceDirect با واژه‌های کلیدی فارسی کدهای اخلاقی، دانشجویان پرستاری و اخلاق پرستاری واژه‌های انگلیسی Ethics, nursing students و Moral nursing ethicsانجام شد. پس از جستجو، از سال ۱۹۸۰ تا ۲۰۲۰، ۳۴ مقاله یافت شد که از این تعداد، ۱۵ مقاله واجد معیارهای ورود به مطالعه موردبررسی قرار گرفت. این مطالعات بر اساس چارچوب مرور مقالات Sidani& Braden در ۵ مرحله تحلیل شد.

یافته‌ها: محتوای مداخلات در ۳حوزه «اخلاقیات به‌طور عمومی»، «شناسایی مشکلات اخلاقی» و «توانمندسازی اخلاقی» انجام‌شده بود. در مطالعات موردبررسی از ابزارهای مانند پرسشنامه محیط اخلاقی (Ethical Environment Scale)، ابزار دیسترس اخلاقی کرلی (Corley's Moral Distress Scale) و پرسشنامه حساسیت اخلاقی (Ethical Sensitivity Scale) برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده‌شده است. طبق نتایج مطالعات، مداخلات آموزشی منجر به بهبود دانش، نگرش و عملکرد دانشجویان در ارتباط با کدهای اخلاقی و همچنین بهبود برآیندهای مرتبط با بیمار و سازمان می‌شود.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان داد که مداخلات مرتبط با اخلاق حرفه‌ای باعث اجرای کدهای اخلاقی دانشجویان پرستاری در محیط بالین می‌شود. لذا مدیران و اساتید دانشکده‌های پرستاری می‌توانند با برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای دانشجویان، منجر به بهبود دانش، نگرش و عملکرد دانشجویان پرستاری شوند.

واژه‌های کلیدی: اخلاق پرستاری، دانشجویان پرستاری، پرستاری، مقاله مروری.

مقدمه

امروزه اخلاق حرفه‌ای، محور بسیاری از پیشرفت‌های مرتبط با حرفه در جهان معاصر است. انسان‌ها جهت تأمین نیازهای مادی و معنوی خود نیاز به رویکرد منطقی و اخلاقی دارند؛ بنابراین اخلاقیات، نقطه اصلی تکامل و پیشرفت در جهان آینده هستند (۱). رویکرد اخلاق‌مداری بر حرف مرتبط با انسان (رشته‌های پزشکی ازجمله پرستاری) جهت ارائه خدمات به انسان‌ها مؤثر است. مراقبت بهداشتی به‌طورکلی و حرفه‌ای نیاز به پایه قوی اخلاقی دارد. بحث‌های اخلاقی به‌خصوص در مدیریت سازمان‌های بهداشتی اهمیت ویژه‌ای دارد (۲) به‌طوری‌که تمرکز مطالعات بسیاری در دوران اخیر، بر روی مشکلات معمول اخلاقی و حرفه‌ای که مدیران در مراکز بهداشتی با آن مواجه هستند، بوده است (۶-۳). طبق تعریف، مداخلات اخلاقی به مجموعه‌ای از اعمالی گفته می‌شود که افراد تیم درمان جهت بهبود سلامت افراد دارای نیازهای مراقبت بهداشتی و اجتماعی انجام می‌دهند (۷). به‌عنوان یک رویکرد مبتنی بر شواهد، انجام مداخلات جهت بهبود اخلاق حرفه‌ای و تأثیر آن بر برآیندهای مراقبت بهداشتی موردپذیرش جهانی است و به‌عنوان یک صلاحیت کلیدی در میان تیم مراقبت بهداشتی، مداخلات جهت بهبود اخلاقیات و ارزش‌ها موردنیاز است (۸)؛ اما چند مشکل در اجرای مداخلات مرتبط بااخلاق حرفه‌ای وجود دارد. برای مثال در حوزه اخلاق، فعالیت‌های اخلاقی قویاً با افراد، دانش و رفتارشان گره خورده است (۹). درعین‌حال با توجه به پیچیدگی محیط‌ها و سیستم‌های بهداشتی و تمرکز بر فردیت افراد در مراکز بالینی، اجرای مداخلات اخلاقی سخت است. خصوصاً در کشورهایی با قومیت‌های گوناگون و تنوع فرهنگی پیچیدگی این مسئله بیش‌ازپیش خواهد شد که لازم است (۱۰). در میان رشته‌های مرتبط با بهداشت و درمان، حرفه پرستاری، یکی از رشته‌های زمان گذشته، حال و آینده است که به دلیل ارتباط طولانی با بیماران با موضوع اخلاق گره‌خورده است. با توجه به اهمیت و نقش بارز اخلاق در رشته پرستاری و همچنین در تأمین سلامت جامعه، آماده‌سازی دانشجویان پرستاری در حیطه اخلاق بسیار ضروری است. انجام مداخلات مرتبط بااخلاق حرفه‌ای در دانشجویان رشته پرستاری به‌عنوان پرستاران آینده، نقش بسزایی در بهبود کیفیت خدمات درمانی بیماران دارد. عملکرد خوب اخلاق حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری از طریق آموزش مناسب کدهای اخلاقی محقق می‌شود که درنتیجه منجر به تغییر رفتار بر اساس اخلاق حرفه‌ای شده و مداخلات ناکارآمد نیاز به تغییر محتوا و برنامه درسی دوره کارشناسی پرستاری دارد (۶). مطالعات متعددی در ایران بر اخلاق پرستاری دانشجویان انجام‌شده که در

*مسئول مقاله: دکتر زهرا فتوکیان

آدرس: رامسر، خیابان مطهری، میدان انقلاب، بیمارستان امام سجاد(ع)، دانشکده پرستاری مامائی فاطمه زهرا(س) تلفن:۱۱۵۵۲۲۵۱۵۱-۹۸+

E-mail:zfotoukian@yahoo.com

[Downloaded from cjhaa.mubabol.ac.ir on 2026-10-07]

[DOI: 10.22088/cjhaa.5.1.4]

بیشتر آن‌ها به لزوم مداخلات مناسب جهت ارتقا اخلاق حرفه‌ای در دانشجویان اشاره می‌کند. برای مثال هاشمی و پسیار در مطالعه خود نشان دادند که ۷۰/۸ درصد دانشجویان احساس نیاز به آموزش درزمینه‌ی موضوعات اخلاقی، ۴۷/۸ درصد احساس نیاز به آموزش موضوعات حرفه‌ای، ۳۲/۹ درصد حقوق بیمار و ۲۶ درصد احساس نیاز به آموزش موضوعات مذهبی مربوط به بیمار دارند. دانشجویان پرستاری در زمینه آگاهی از موضوعات اخلاقی به سه دسته تقسیم شدند. ۵/۶ درصدآگاهی ضعیف داشتند; ۳۵/۸ درصد آگاهی متوسط و ۵۷/۷ درصد از آگاهی خوبی برخوردار بودند (۱۱). برخی مطالعات نشان دادند که مداخلات مرتبط با اخلاق حرفه‌ای باعث بهبود نگرش، دانش و عملکرد افراد تیم درمان می‌شود (۱۲، ۷). با توجه به اینکه لزوم اجرای این مداخلات به شکل مؤثر و عملیاتی در دانشجویان حس می‌شود و پیش از اجرای مداخلات، چگونگی عملکرد و اثربخشی مداخلات اخلاقی در بهبود نگرش، دانش و عملکرد افراد تیم درمان بسیار مهم و ضروری است، لذا نیاز به بررسی‌های بیشتر و مرور متون جامع در این حیطه است. لذا با توجه به اهمیت اخلاق در کیفیت و موقعیت مراقبت پرستاری، مطالعه حاضر باهدف پی بردن بر مداخلات مرتبط با اخلاق حرفه‌ای در دانشجویان رشته پرستاری انجام شد.

مواد و روش‌ها

این مطالعه، یک مطالعه مروری از نوع روایتی می‌باشد که جهت بررسی مداخلات مرتبط با اخلاق حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری انجام شد. در مطالعه حاضر، بررسی در دو مرحله انجام‌شده است:

مرحله اول: جستجوی کامپیوتری مقالات مداخله‌ای منتشرشده به زبان فارسی و انگلیسی بدون در نظر گرفتن محدودیت زمانی از پایگاه‌های اطلاعاتی CINAHL, PsycINFO, the ،IranMedex ،Ovid ،Pub Med Cochrane Library Elsevier, Science Direct, Philosopher's Index، با کلمات کلیدی فارسی «کدهای اخلاقی، دانشجویان پرستاری، اخلاق حرفه‌ای، نگرش، عملکرد» و کلمات انگلیسی medical students ،Moral و Ethics, nursing students، professional ethics انجام شد. پس از جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی ۳۴ مقاله یافت شد که از این تعداد، ۱۵ مقاله واجد معیارهای ورود به مطالعه موردبررسی قرار گرفت. معیار ورود به مطالعه، مقالات پژوهشی، از نوع مداخله‌ای منتشرشده بدون محدودیت زمانی بود. معیارهای خروج، عدم دسترسی به مقاله کامل و مقالات به سایر زبان‌ها در پایگاه‌های اطلاعاتی بود.

مرحله دوم: با توجه به اینکه برآیند مداخلات مرتبط بااخلاق حرفه‌ای در کارکنان تیم درمان بخصوص دانشجویان پرستاری، ارتقاء سلامت و تغییر رفتار است، در مطالعه حاضر سعی شده است که از چارچوب نقد متناسب با مداخلات ارتقاء دهنده سلامت و تغییر رفتار استفاده شود. لذا از رویکرد Sidani & Braden برای ارزشیابی فرآیند مداخلات استفاده شد. این مطالعات بر اساس چارچوب مرور مقالات Sidani& Braden مورد تحلیل و نقد قرار گرفت. این چارچوب دارای ۵ مرحله شامل مراحل زیر است: نام نویسنده/سال انتشار و عنوان مداخله، ویژگی‌های محیط و نمونه پژوهش، چارچوب نظری هدایت‌کننده مداخله، روش مطالعه (طرح/مشارکت‌کنندگان/معیارهای برآیند) و نتایج (۱۳).

یافته‌ها

پس از جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی ۳۴ مقاله یافت شد که از این تعداد، ۵ مقاله پس از غربالگری عنوان، ۸ مقاله پس از مطالعه چکیده و ۶ مقاله پس از بررسی متن کامل مقالات کنار گذاشته شدند و درنهایت نتایج ۱۵ مقاله واجد معیارهای ورود به مطالعه موردبررسی قرار گرفت.

طرح ۱۵ مقاله بررسی‌شده در مطالعه حاضر، از نوع مداخله آموزشی بود. محتوای مداخلات در ۳ حوزه «اخلاقیات به‌طور عمومی»، «شناسایی مشکلات اخلاقی» و «توانمندسازی اخلاقی» انجام‌شده بود. در ۲ مطالعه از طرح کارآزمایی بالینی و در ۱۳ مطالعه از طرح نیمه تجربی استفاده‌شده بود. همه مطالعات در خارج از کشور و ۳ مطالعه در ایران انجام‌شده است. تحلیل مطالعات، مواردی را نشان داد که شامل; متغیرهای دموگرافیک مشارکت‌کنندگان در همه مطالعات توضیح داده‌شده بود. برخی مطالعات، پس از بررسی مشکلات اخلاقی، مبادرت به مداخله آموزشی کرده بودند (مداخله بر اساس نیازسنجی). در برخی مطالعات، کدهای اخلاقی و در برخی دیگر استانداردهای اخلاقی آموزش داده‌شده بود. در همه مطالعات از ابزاری استاندارد مانند پرسشنامه محیط اخلاقی، ابزار دیسترس اخلاقی کرلی (Corley's Moral Distress Scale) و پرسشنامه حساسیت اخلاقی برای جمع‌آوری اطلاعات در قبل و بعد از مداخله آموزشی استفاده‌شده بود. در همه این مطالعات، برآیندهای مورد انتظار مشخص‌شده بود. نتایج همه مطالعات نشان داد که مداخلات آموزشی منجر به بهبود دانش، نگرش و عملکرد دانشجویان در ارتباط با کدهای اخلاقی می‌شود. نتایج مطالعات نشان داد که برآیندهای مرتبط با بیمار (رضایت از کیفیت خدمات درمانی و مراقبتی) و برآیندهای سازمانی (افزایش رضایتمندی بیماران) می‌تواند با مداخلات مرتبط با اخلاق حرفه‌ای در کارکنان تیم درمان بهبود یابد. این برآیندها در توسعه امنیت اخلاقی بیماران و تیم درمان نقش بسزایی خواهد داشت (جدول ۱).

[Downloaded from cjhaa.mubabol.ac.ir on 2026-10-07]

[DOI: 10.22088/cjhaa.5.1.4]

جدول ۱. مشخصات مقالات مربوط به مداخلات مرتبط با آموزش اخلاق حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری

نویسنده/سال/عنوان/کشور	نمونه پژوهش	روش کار	نتایج
Frisch(۱۹۸۷): تأثیر آموزش بر تکامل اخلاقی دانشجویان پرستاری (۱۴)/آمریکا	۵۲ دانشجوی پرستاری	مطالعه از نوع مداخله‌ای قبل و بعد بود. از پرسشنامهDIT (Rest's Defining Issues Test) برای سنجش تکامل اخلاقی استفاده شد. این پرسشنامه قبل و بعد از مداخله توسط افراد دو گروه آزمون و کنترل تکمیل شد.	مداخله آموزشی، به‌طور چشمگیری باعث تکامل اخلاقی دانشجویان شده بود.
McDaniel(۱۹۹۸): تأثیر آموزش اخلاق بر عملکرد بالینی پرستاران دارای گواهی کار (۱۸)/آمریکا	۴۰ پرستار از سه بیمارستان دارای بخش مراقبت حاد	این مطالعه نیمه تجربی قبل و بعد با یک گروه مقایسه است. از ابزار ۲۰ سؤالی محیط اخلاقی، وشاخص ۱۲۰ سوالی فرهنگ سازمانی استفاده شد.	آموزش اخلاق باعث بهبود عملکرد بالینی پرستاران شد.
Turner&Bechtel(۱۹۹۸): تاثیر شیوه آموزش طرح هدایت شده در تصمیم گیری های اخلاقی و استدلال اخلاقی در دانشجویان پرستاری سلامت جامعه (۲۵)/آمریکا	۱۴۴ دانشجوی پرستاری سال آخر سلامت جامعه	در این مطالعه نیمه تجربی فقط بعد، از پرسشنامه قضاوت درباره تصمیمات پرستاری استفاده شد.	آموزش به روش طرح هدایت‌شده باعث بهبود اخذ تصمیم و استدلال دانشجویان پرستاری شد.
Kalvemark و همکاران (۲۰۰۷): تأثیر آموزش بر دیسترس خلقی درک شده و اخلاقیات (شامل راندهای اخلاقی برای کارکنان تیم بهداشتی در مراکز بالینی) (۱۶)/ سوئد	۲۵۹ پرستار، پزشک و داروساز از سه بخش فارماکولوژی و ۵ بخش بالینی	در این مطالعه مداخله‌ای دارای گروه شاهد، از ابزار «کیفیت صلاحیت کاری» استفاده شد.	آموزش باعث کاهش دیسترس خلقی درک شده و رعایت اخلاق در مشارکت‌کنندگان شده بود.
Seal(۲۰۰۷): تأثیر حمایت از بیمار و احترام به تصمیمات وی بر کار پرستاران (۲۳)/استرالیا	۲۷۵ پرستار مراقبت‌های حاد از بخش‌های مختلف بیمارستان	این مطالعه از نوع ترکیبی (کمی- کیفی) بود. در مرحله کمی از روش نیمه تجربی قبل و بعد استفاده شد. از پرسشنامه تجربه حمایت از بیمار، اطمینان بخشی در مرحله پایان زندگی و رضایت شغلی استفاده شد.	حمایت از بیمار و احترام به تصمیماتش باعث بهبود کار پرستاری می‌شود.
Lin و همکاران (۲۰۱۰): مقایسه آموزش اخلاق پرستاری با دو روش یادگیری مشکل مدار و یادگیری با شیوه رایج (۱۷)/ چین	۱۴۲ دانشجوی پرستاری سال آخر	در این مطالعه تجربی قبل و بعد، از ابزار توانایی تمییز اخلاقی پرستاری (۴۱ آیتم در ۹ موقعیت) و ابزار رضایت از یادگیری استفاده شد.	آموزش اخلاق پرستاری به‌صورت مشکل مدار اثربخشی بهتری نسبت به شیوه‌های مرسوم داشت.
Molazem و همکاران (۲۰۱۳): تأثیر آموزش بر اساس مدل ۴-آ بر میزان دیسترس خلقی پرستاران بخش مراقبت ویژه قلبی (۱۹)/ ایران	۶۰ پرستار شاغل در بخش مراقبت ویژه قلبی	این مطالعه از نوع کارآزمایی بالینی قبل و بعد است. از ابزار دیسترس خلقی کرلی (۳۰ آیتمی با ۳ زیرمقیاس) استفاده شد.	آموزش با مدل ۴-آ باعث کاهش دیسترس خلقی پرستاران می‌شود.
Abedian و همکاران (۲۰۱۴): تأثیر مداخله آموزشی بر آگاهی خودگزارش دهی و عملکرد پرستاران در مشاهده حقوق بیماران (۲۸)/ایران	۹۳ پرستار از دو مرکز آموزشی	این مطالعه نیمه تجربی قبل و بعد است. از پرسشنامه آگاهی، نگرش و عملکرد پرستاران درباره منشور حقوق بیمار استفاده شد.	آموزش باعث افزایش آگاهی و نگرش و بهبود عملکرد پرستاران درباره منشور حقوق بیمار می‌شود.

[Downloaded from cjhaa.mubabol.ac.ir on 2026-10-07]
[DOI: 10.22088/cjhaa.5.1.4]

نویسنده/سال/عنوان/کشور	نمونه پژوهش	روش کار	نتایج
Trobec& Starcic(۲۰۱۵): مقایسه تأثیر آموزش صلاحیت‌های اخلاقی دانشجویان پرستاری با دو روش یادگیری الکترونیکی و شیوه سنتی (۲۴)/اسلوانی	۲۱۱ دانشجوی پرستاری سال اول (۴۰ نفر در گروه آموزش الکترونیکی، ۵۶ نفر در گروه آموزش سنتی و ۱۱۵ نفر در گروه کنترل)	این مطالعه از نوع ترکیبی (کمی- کیفی) بود. در مرحله کمی از روش نیمه تجربی قبل و بعد استفاده شد. از پرسشنامه‌های اصول و دانش اخلاقی و نظر راجع به محیط یادگیری استفاده شد.	آموزش صلاحیت‌های اخلاقی دانشجویان پرستاری با دو روش یادگیری الکترونیکی و شیوه سنتی باعث افزایش دانش و مهارت دانشجویان شده بود.
Baykara و همکاران (۲۰۱۵): تأثیر آموزش بر حساسیت و تخلفات اخلاقی دانشجویان پرستاری (۲۷)/انگلستان	۵۰ دانشجوی پرستاری	در این مطالعه مداخله‌ای قبل و بعد از پرسشنامه حساسیت اخلاقی، چک‌لیست مشاهده عملکرد دانشجویان در ارتباط با تخلفات اخلاقی استفاده شد.	آموزش بر افزایش حساسیت دانشجویان و کاهش تخلفات اخلاقی دانشجویان پرستاری مؤثر بود.
Park&Park(۲۰۱۵): اثربخشی برنامه کامپیوتری مورد محور با استفاده از یک مدل تصمیم‌گیری جامع اخلاقی بر صلاحیت تصمیم‌گیری اخلاقی دانشجویان پرستاری (۲۱)/ کره	۱۵۸ دانشجوی پرستاری سال دوم (۸۹ نفر) و چهارم (۶۹ نفر)	در این مطالعه نیمه تجربی با طرح مقایسه‌ای قبل و بعد، از پرسشنامه‌های آمادگی اخلاقی درک شده، نسخه کره‌ای بحث‌های تعریفی، مراحل اخلاقی کوهلبرگ (Kohlberg's moral stages)، آنالیز موردی اخلاقیات و پرسشنامه رضایت از دوره‌های اخلاقی استفاده شد.	آموزش با برنامه کامپیوتری باعث ارتقای مهارت تصمیم‌گیری اخلاقی دانشجویان پرستاری شد.
Gazarian و همکاران (۲۰۱۶): تأثیر پداگوژی روایتی بر ارتقای حمایت در دانشجویان پرستاری (۱۵)/ آمریکا	۳۶ دانشجوی پرستاری سال آخر در نیمسال آخر	مطالعه از نوع نیمه تجربی قبل و بعد است. مطالعه فاقد گروه شاهد بود. از ابزار حمایت محافظتی پرستاری استفاده شد. این ابزار دارای ۴۳ سؤال و ۴ زیرمقیاس است.	مداخله باعث بهبود رفتارهای حمایتی دانشجویان پرستاری شده بود.
Monteverde (۲۰۱۶): تعمیم‌پذیری آموزشی رویکرد تاب‌آوری اخلاقی در دانشجویان مقطع کارشناسی پرستاری (۲۰)/سوئیس	۱۶۶ دانشجوی کارشناسی پرستاری	این مطالعه از نوع ترکیبی (کیفی-کمی) است. بعد از طراحی ابزار با رویکرد اکتشافی، مطالعه مداخله‌ای در بخش کمی انجام شد. از ابزار ترمومتر دیسترس خلقی جهت جمع‌آوری اطلاعات استفاده شد.	آموزش باعث افزایش تاب‌آوری اخلاقی در دانشجویان پرستاری می‌شود.
Mohmoodbeyk و همکاران (۲۰۱۸): تأثیر مداخلات آموزشی بر عملکرد اخلاقی پرستاران (۲۶)/ایران (بیمارستان مفید تهران)	۴۶ پرستار شاغل در بیمارستان شهید مفید تهران (۲۳ نفر در گروه‌های مداخله و کنترل)	در این مطالعه تجربی، از پرسشنامه کدهای اخلاقی استفاده شد.	آموزش بر عملکرد اخلاقی پرستاران در مراقبت از بیماران تأثیرگذار است.

بحث و نتیجه‌گیری

یکی از مهم‌ترین اهداف این مطالعه واکاوی مداخلات ارتقادهنده اخلاق و برآیندهای حاصل از این مداخلات بوده است. همان‌طور که در نتایج به آن اشاره شد قسمت عمده مداخلات ارتقادهنده اخلاق به‌صورت ارائه آموزش بوده‌اند که قسمت عمده آن‌ها به‌صورت نیمه تجربی انجام‌شده بودند (۲۸و ۲۵-۲۱و ۱۸و ۱۵) و شایع‌ترین طرح مورداستفاده، طرح‌های قبل و بعد بوده است (۲۸-۲۶و ۲۴-۱۴). مداخلات ازنظر نوع، ماهیت، شیوه اجرا و مدت‌زمان اجرا متفاوت بودند. در اکثر مطالعات، مداخله به‌صورت چهره به چهره بود. نکته قابل‌تأمل و تأکید در کلیه

[Downloaded from cjhaa.mubabol.ac.ir on 2026-10-07]
[DOI: 10.22088/cjhaa.5.1.4]

مطالعات این بوده است که ازآنجایی‌که مداخلات اخلاقی به‌نوعی با نگرش افراد رابطه مستقیم دارد و تغییر نگرش فرایندی زمان‌بر است، لذا دوره‌های آموزشی می‌بایست برای افزایش قدرت اثربخشی روندی منظم داشته و در چندین جلسه اجرا شوند. درعین‌حال به نقش اساسی پیگیری و بازخورد مداوم و همچنین افراد کلیدی و الگو درزمینه‌ی اخلاق برای آموزش دانشجویان تأکید گردید (۲۸-۲۶و ۲۴-۱۴).

از منظر برآیندهای حاصل از مداخلات، در مطالعات مختلف برآیندهای متفاوتی موردبررسی قرار گرفت؛ اما یک برآیند مشترک در همه مطالعات، افزایش دانش اخلاقی شرکت‌کنندگان در مطالعه بود. اجرای اصول اخلاقی و کار بر اساس کدهای اخلاقی باعث افزایش حساسیت اخلاقی (۲۷)، شناسایی مشکلات اخلاقی (۱۵)، افزایش شجاعت اخلاقی و کاهش دیسترس اخلاقی در مطالعات دیگر نیز تائید شده است (۳۱-۲۹).

نتایج نشان داد که مداخلات آموزشی مرتبط با موضوعات اخلاقی می‌تواند باعث بهبود اخلاق حرفه‌ای در دانشجویان شود. نتایج مطالعه محمودبیگ (۲۰۱۸) و stolt(۲۰۱۷) نیز نشان داد که آموزش صحیح با ایجاد تغییر در رفتار، باعث عملکرد مطلوب اخلاق حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری می‌شود. بالعکس، آموزش نامناسب اخلاق حرفه‌ای بیانگر آن است که نیاز به تغییر در محتوای برنامه درسی و شیوه آموزش اخلاق حرفه‌ای در پرستاری است. از آنجائی که در همه مطالعات مرور شده، تأثیر مداخله آموزشی استاندارد بر اخلاق حرفه‌ای دانشجویان پرستاری مثبت ارزیابی‌شده است، لذا می‌توان گفت; آموزش مناسب برای پرورش اخلاق حرفه‌ای در دانشجویان پرستاری یک ضرورت محسوب می‌شود. این مطالعه نشان داد که مطالعات درزمینه‌ی مداخلات اخلاقی در حال انجام شدن است، اگرچه تعداد این مداخلات محدود می‌باشد؛ بنابراین ضرورت دارد تا مطالعات بیشتری درزمینه‌ی مداخلات اخلاقی با رویکردهای مختلف و برآیندهای حاصل از این مداخلات انجام شود. نتایج حاصل از این مطالعات می‌تواند منجر به ارائه مستندات برای ارتقای مهارت‌های بالینی اخلاقی در دانشجویان پرستاری شود (۱۰ و ۱۱).

در این مطالعه مروری، مداخلات ارتقادهنده اخلاق و برآیندهای حاصل از این مداخلات و همچنین ابزارهای گردآوری اطلاعات در حیطه اخلاق پرستاری موردبررسی قرار گرفت. دانش حاصل از مطالعه حاضر، از این لحاظ اهمیت دارد که جهت حمایت از پرستاری مبتنی بر شواهد در حیطه اخلاق، نیاز به بررسی تحقیقات متعدد در جمعیت‌های مختلف و با رویکردهای مداخله‌ای متنوع وجود دارد. ازآنجایی‌که یافته‌ها نشان داد مداخلات مرتبط بااخلاق حرفه‌ای باعث اجرای کدهای اخلاقی دانشجویان پرستاری در محیط بالین می‌شود. لذا مدیران و اساتید دانشکده‌های پرستاری می‌توانند با برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای دانشجویان، منجر به بهبود دانش، نگرش و عملکرد دانشجویان پرستاری شوند. بعلاوه مدیران خدمات پرستاری می‌توانند از نتایج مطالعه جهت بهبود اجرای کدهای اخلاقی از سوی پرستاران بهره بگیرند. بدین منظور، آموزش ضمن خدمت و برگزاری کارگاه‌های توانمندسازی دانشجویان پرستاری و یا کارکنان پرستاری با محوریت اجرای کدهای اخلاقی می‌تواند باعث بهبود دانش، نگرش و عملکرد دانشجویان پرستاری و یا پرستاران شاغل در رابطه با کدهای اخلاقی شوند.

محدودیت پژوهش:

اکثر مطالعات موردبررسی با مداخلات آموزشی همراه بوده است و کمبود مطالعات با مداخلات متنوع از محدودیت پژوهش حاضر بوده است.

تقدیر و تشکر

از کلیه همکارانی که در حیطه اخلاق پرستاری مطلع بوده‌اند و ما را در تدوین مقاله یاری کردند سپاسگزاریم.

[Downloaded from cjhaa.mubabol.ac.ir on 2026-10-07]

[DOI: 10.22088/cjhaa.5.1.4]

An Analysis of Interventions Related to Professional Ethics In Nursing Students: A Review Study

A M. Nakhaei zadeh (BSc) [1], S. Mohammadi (PhD) [2], S.Rahimi (BSc)[3], Z. Fotokian (PhD) [2*,]

S.Norouzrajabi (MSc)[4], S.Usefi (MSc)[4]

1. Student Research Committee, Nursing Care Research Center, Health Research Institute Babol University of Medical Sciences, Babol, I.R.Iran
2.Nursing Care Research Center, Health Research Institute, Babol University of Medical Sciences, Babol, I.R.Iran
3.Student Research Committee, Nursing Care Research Center, Health Research Institute, Babol University of Medical Sciences, Babol, I.R.Iran
4.Fateme Zahra Nursing School, Babol University of Medical Sciences, Babol, I.R.Iran

Caspian Journal of Health and Aging; 5(1); Spring & Summer 2020; PP: 19-26
Received: Jul 17th 2020, Revised: Aug 4th 2020, Accepted: Sep 5th 2020.

ABSTRACT

BACKGROUND AND OBJECTIVE: Considering the role of ethics in the field of nursing, performing interventions related to professional ethics from the student period is an undeniable necessity and has a significant role in improving the quality of patients' medical services. The aim of this study was to review the interventions related to professional ethics in nursing students.

METHODS: This narrative review study was conducted to search interventional articles without time limit in Pub Med, Ovid, IranMedex, CINAHL, PsycINFO, Elsevier and Science Direct databases with Persian and English keywords such as ethical codes, nursing students and nursing ethics. After searching from 1980 to 2020, 34 articles were found, of which15 articles were selected based on inclusion criteria. These studies were analyzed in 5 steps based on a review framework of Sidani & Braden's articles.

FINDINGS: The content of the interventions was done in 3 areas: "Ethics in general", "Identification of ethical problems" and "Ethical empowerment". In all studies, standard tools such as the Ethical Environment Scale, Corley's Moral Distress Scale and Ethical Sensitivity Scale were used to collect information. According to the results of the studies, educational interventions lead to improve students' knowledge, attitudes and practices related to ethical codes as well as improve outcomes related to the patient and organization.

CONCLUSION: The findings showed that the interventions related to professional ethics lead to the implementation of ethical codes for nursing students in the clinical setting. Therefore, administrators and professors of nursing schools can improve the knowledge, attitude and practice of nursing students by holding training workshops for students.

KEY WORDS: *Nursing ethics, Nursing students, Nursing, Review article*.

Please cite this article as follows:

Nakhaei zadeh AM, Mohammadi S, S.Rahimi, Fotokian Z, Norouzrajabi S, Usefi S. An Analysis of Interventions Related to Professional Ethics In Nursing Students: A Review Study. CJHAA. 2020;5(1):19-26.

***Corresponding author: Z. Fotokian (PhD)**
Address: Enghelab Squere,Imam Sajjad Hospitai,Fateme Zahra Nursing& Midwifery School Ramsar,mazandaran, I.R.Iran
Tel: +98 -1155225151
E-mail: zfotoukian@yahoo.com

[Downloaded from cjhaa.mubabol.ac.ir on 2026-10-07]

[DOI: 10.22088/cjhaa.5.1.4]

References

1.WHO. Global health ethics: key issues. Global Network of WHO Collaborating Centres for Bioethics, [cited: 2016 November]; Available from: http:// www.who.int/ethics/publications/global-health-ethics/en/.

2.Stolt M, Leino-Kilpi H, Ruokonen M, Repo H, Suhonen R. Ethics interventions for healthcare professionals and students: A systematic review. Nursing Ethics. 2018;25(2):133-52.

3 .Gaudine AP, Beaton MR. Employed to go against one's values: nurse managers' accounts of ethical conflict with their organizations. Can J Nur Res. 2002; 34:17–34.

4 .Aitamaa E, Leino-Kilpi H, Puukka P, Suhonen R. Ethical problems in nursing management: the role of codes of ethics. Nurs Ethics. 2010;17(4):469-82.

5 .Ulrich CM, Taylor C, Soeken K, O'Donnell P, Farrar A, Danis M , et al. Everyday ethics: ethical issues and stress in nursing practice. J Adv Nurs. 2010;66(11):2510-9.

6 .Aitamaa E, Leino-Kilpi H, Iltanen S, Suhonen R. Ethical problems in nursing management: the views of nurse managers. Nurs Ethics. 2016; 23(6):646-58.

7 .Richards D. The complex interventions framework. In Richards D and Rahm Hallberg I (eds) Complex interventions in health: an overview of research methods. New York: Routledge; 2015.

8.Young T, Rohwer A, Volmink J, Clarke M. What are the effects of teaching evidence-based health care (EBHC)? Overview of systematic reviews. PLoS ONE. 2014; 28;9(1):e86706.

9.Suhonen R, Stolt M, Virtanen H, Leino-Kilpi H. Organizational ethics: a literature review. Nurs Ethics 2011; 18(3):285-303.

10.Moore G, Audrey S, Barker M, Bond L, Bonell C, Cooper C, et al. Process evaluation in complex public health intervention studies: the need for guidance. J Epidemiol Community Health. 2014; 68(2):101-2.

11 .Hashemi F, Pasiar N. Performance measurement professional ethics of nurses,nursing students at the University of Medical Sciences, Shiraz, green journal: the Journal of Medical Education. 2010. September, No. 6, Special Proceedings of the Tenth National Congress on Medical Education. Tehran: Iran; 2010. p. 112. [In Persian]

12 .Lord L, Clark-Carter D, Grove A. The effectiveness of communication-skills training interventions in end-of-life non cancer care in acute hospital-based services: a systematic review. Palliat Support Care. 2016;14(4):433-44.

13 .Sidani S, Braden CJ. Evaluating Nursing Interventions: A Theory-Driven Approach. Sage Publication. Thousand Oaks;CA.1998.

14 .Frisch NC. Value analysis: a method for teaching nursing ethics and promoting the moral development of students. J Nurs Educ. 1987;26(8):328-32.

15 .Gazarian PK, Fernberg LM, Sheehan KD. Effectiveness of narrative pedagogy in developing student nurses' advocacy role. Nurs Ethics. 2016;23(2):132-41.

16 .Ka¨lvemark Sporrong S, Arnetz B, Hansson MG, Höglund AT. Developing ethical competence in health care organizations. Nurs Ethics. 2007;14(6): 825-37.

17 .Lin C, Lu M, Chung C, Chung CC, Yang CM. A comparison of problem-based learning and conventional teaching in nursing ethics education. Nurs Ethics. 2010;17(3):373-82.

18. McDaniel C. Enhancing nurses' ethical practice: development of a clinical ethics program. Nurs Clin North Am. 1998;33(2):299-311.

19 .Molazem Z, Tavakol N, Sharif F, Keshavarzi S, Ghadakpour S. Effect of education based on the "4A Model" on the Iranian nurses' moral distress in CCU wards. J Med Ethics Hist Med. 2013;6:5.

20 .Monteverde S. Caring for tomorrow's workforce: Moral resilience and healthcare ethics education. Nurs Ethics. 2016;23(1):104-16.

21 .Park EJ, Park M. Effectiveness of a Case-Based Computer Program on Students' Ethical Decision Making. J Nurs Educ. 2015;54(11):633-40.

[Downloaded from cjhaa.mubabol.ac.ir on 2026-10-07]

[DOI: 10.22088/cjhaa.5.1.4]

22. Robinson EM, Lee SM, Zollfrank A, Jurchak M, Frost D, Grace P. Enhancing moral agency: clinical ethics residency for nurses. Hastings Cent Rep. 2014;44(5):12-20.

23 .Seal M. Patient advocacy and advance care planning in the acute hospital setting. Aust J Adv Nurs. 2007;24(4):29-36.

24 .Trobec I, Starcic AI. Developing nursing ethical competences online versus in the traditional classroom. Nurs Ethics. 2015;22(3):352-66.

25 .Turner SL, Bechtel GA. The effectiveness of guided design on ethical decision making and moral reasoning among community nursing students. Nursing connections. 1998.;11(1):69-74.

26 .Mahmoodbeyk B, Safavi M, Fesharaki M. The Effect of Educational Intervention on Nurses' Ethical Performance toward Observing with Professional Ethics Codes in Mofid's Tehran Subspecialty Hospital Pediatric in 2015. JRMDS. 2018; 6(3):445-51.

27 .Baykara ZG, Demir SG, Yaman S. The effect of ethics training on students recognizing ethical violations and developing moral sensitivity. Nurs Ethics. 2015;22(6):661-75.

28 .Abedian K, Bagheri Nesami M, and Shahhosseini Z. The effect of an education-based intervention on self-reported awareness and practice of Iranian nurses in observing patients' rights. Glob J Health Sci. 2014;7: 98–104.

29 .Lachman VD. Strategies Necessary for Moral Courage. OJIN. 2010;15(3)3.

30 .LaSala CA , Bjarnason D. Creating workplace environments that support moral courage. Online J Issues Nurs. 2010;15(3).

31. Hamric AB. Empirical research on moral distress: issues, challenges, and opportunities. HEC Forum. 2012;24(1):39-49.

[Downloaded from cjhaa.mubabol.ac.ir on 2026-10-07]

[DOI: 10.22088/cjhaa.5.1.4]